

آباد ہے

مجلسِ قومیہ اور مجلسِ شوریٰ
مجلسِ قومیہ اور مجلسِ شوریٰ
مجلسِ قومیہ اور مجلسِ شوریٰ
مجلسِ قومیہ اور مجلسِ شوریٰ
مجلسِ قومیہ اور مجلسِ شوریٰ

ویرانہ خلیجی شہری اتر اتر

منظره عمومی کوه سنگی.

است. آلونک نشینی، گسترش ساخت و سازها در اراضی طبیعی، استقرار کاربریهای ناسازگار با نقش گردشگاهی کوه سنگی نظیر تأسیسات برق فشارقوی، منابع آب، تصرف اراضی توسط سازمانهای دولتی و نابودی تونل سبز خیابان کوه سنگی بخشی از مشکلاتی است که به تدریج از ارزشهای کوه سنگی کاسته و حتی آن را به فضایی منفی در حاشیه شهر تبدیل کرده است.

تجربه مشارکت عمومی

یکی از راههای غلبه بر تنگناها، تعارضها، عملکرد منفی متصرفان اراضی و تضمین تداوم اجرای طرح، ابتدا آگاهی دادن به مردم شهر درباره موضوع و سپس تأمین مشارکت آنان در تدقیق اهداف و تصحیح طرحها بود.

مشارکت مردم با اعلام تصمیم شهرداری مبنی بر احیای منطقه کوه سنگی و درخواست پشتیبانی از مردم شروع و در نهایت با دعوت از آحاد مردم شهر مشهد برای شرکت در جلسات تصویب طرح کامل شد.

پس از تهیه طرحها، از طریق رسانه های همگانی از مردم شهر دعوت شد که به مدت سه روز از طرحهای تهیه شده در سالن کوه سنگی بازدید کنند، توضیحات طراحان را بشنوند و در جلسات بحث و بررسی با حضور کارشناسان و

کوه سنگی یکی از قدیمی ترین و خاطره انگیزترین گردشگاههای مشهد است که به اعتبار وجود دو کوه سنگی مشرف به شهر به این نام خوانده شده است. این منطقه در جنوب غربی شهر قرار دارد و عبور شاهراه آسیایی از جنوب آن، کوه سنگی را از ارتفاعات جنوبی شهر جدا می کند. کوه سنگی از طریق خیابانی به همین نام به مرکز شهر وصل می شود. در گذشته ای نه چندان دور چندین ردیف درختان سپیدار بلند در دو طرف خیابان کوه سنگی، دالانی سبز به وجود می آورد که آن را به یکی از زیباترین خیابانهای مشجر ایران بدل می کرد.

کوه سنگی محوطه ای مثلث شکل است که دو کوه سنگی، ساختمان تقریباً ۶۰ ساله باشگاه، استخر ۶۰۰۰ متری و فضاهای سبز عناصر اصلی آن را تشکیل می دهند. وسعت محوطه فعلاً حدود ۱۰۰ هکتار است. این مجموعه در انتهای جنوبی یکی از دو محور اصلی شهر قرار دارد که در طرف دیگر (شمال) محور یادشده ایستگاه قدیمی راه آهن مشهد استقرار یافته است.

روند دگرگونی ها

در دوده اخیر، منطقه کوه سنگی و ارزشهای آن در معرض خطر نابودی قرار گرفته

طرح کوه سنگی مشهد

مهندسان مشاور بافت شهر
کارفرما: شهرداری مشهد

در گزینه انتخاب شده، به منطقه کوه سنگی در چهارچوب توسعه درازمدت شهر نگریسته شده است. در این گزینه، منطقه کوه سنگی یکی از عناصر اصلی نظام فضاهای باز - سبز شهر محسوب می شود که در پیوند با فضاهای سبز اصلی جنوب شهر یعنی وکیل آباد، بولوار وکیل آباد، پارک ملت، محوطه دانشگاه فردوسی، محوطه پادگان موجود و جنگلهای پیرامون فرودگاه، در نهایت ساختار فضاهای باز و سبز به هم پیوسته مشهد را تشکیل خواهد داد.

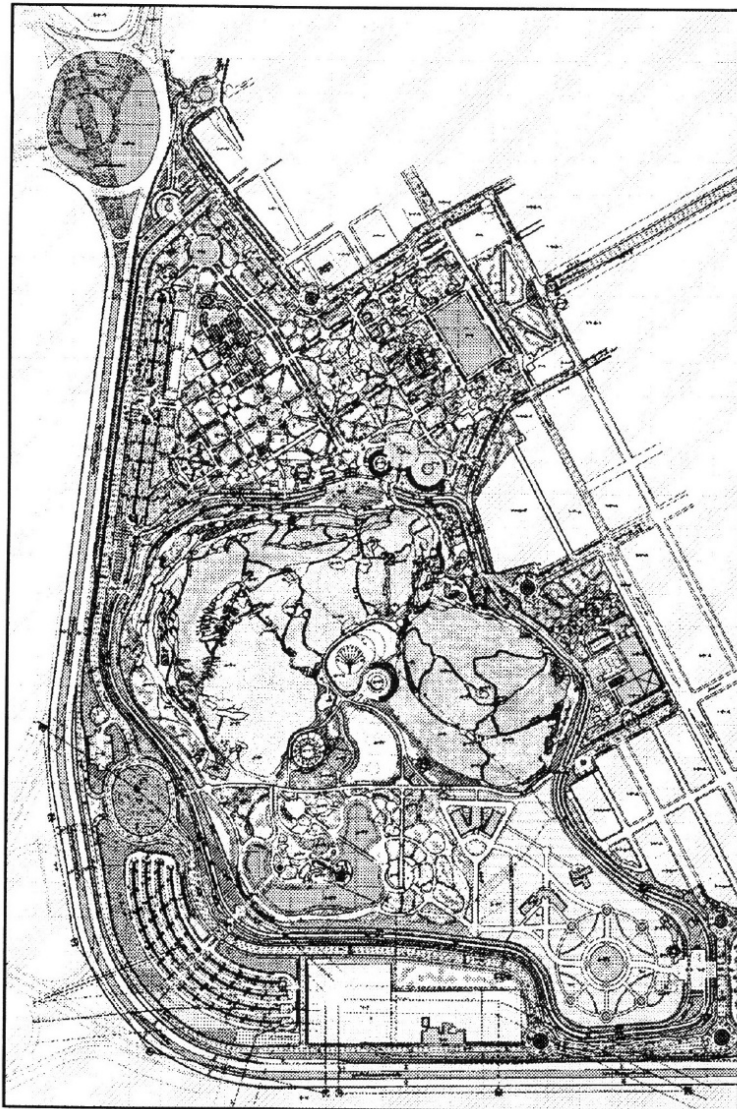
صدمتر آن را از بافت شهر جدا کرده است (پیوند دوباره طبیعت و شهر).

- توجه به استفاده از توانهای طبیعی در جهت ارتقای کیفیت دیداری و حسی شهر.

- تسهیل جریان حرکت پیاده، دوچرخه و فعالیتهای ورزشی از شهر به طرف طبیعت.

پس از تدوین اهداف و راهبردها، طرح نهایی در سه گزینه تهیه شد و در نهایت با تبادل نظر و بررسی های لازم یکی از گزینه ها مورد تصویب قرار گرفت.

نقشه کوچک شده مجتمع کوه سنگی.

مسئولان شهر مشارکت و اظهار نظر کنند. استقبال گرم و بی نظیر طبقات مردم و مشارکت آنها در مباحث، پیشنهادها، و انتقادهای و تلاش طراحان برای متقاعد کردن مردم و کارشناسان سه روز پرخاطره، هیجان انگیز و فراموش نشدنی برای مسئولان، طراحان، و مردم شهر به وجود آورد.

در پایان آخرین روز، موافقت تمامی حاضران در جلسه (حتی کسانی که خانه هایشان در معرض تخریب قرار گرفته بود) برای نجات کوه سنگی و اجرای طرح، تجربه ارزشمندی از همکاری و همفکری مردم در حل مسائل شهری بود که امید است به تدریج به روالی جا افتاده در فرایند تهیه طرحهای شهری ما تبدیل شود.

مقیاس طرح

وسعت منطقه، نقش قوی و چندگانه منطقه کوه سنگی در شهر مشهد، تنوع اهداف پیش بینی شده، تعدد مسائل موجود، لزوم آینده نگری، که هریک می بایست در مقیاس خاص خود مورد توجه، مطالعه و طراحی شهری قرار گیرد، مطالعه و طراحی در سه مقیاس را ضروری ساخت.

طرح راهبردی

طرح راهبردی با هدف تقویت ساختار فضاهای باز و سبز جنوب شهر و ارتقای کیفیت فضاهای شهری پیرامون مورد توجه قرار گرفت. مبانی و راهبردهای طرح از قرار زیر است:

- حفاظت ارتفاعات جنوبی مشهد از ساخت و سازهای بی رویه، ساماندهی فضایی و ارتقای کیفی این ارتفاعات که مشرف به شهر هستند و بهترین شرایط را برای استقرار مجموعه های پذیرایی از جمعیت چند میلیونی بازدیدکننده از مشهد دارند.

- اتصال فضاهای باز و سبز پراکنده مشهد به یکدیگر، که در صورت عدم توجه به تدریج نابود خواهد شد، و تشکیل نظام پیوسته فضاهای باز و سبز در جنوب شهر مشهد.

- تلفیق و اتصال دامنه ها و ارتفاعات جنوب شهر با بافت شهری که بزرگراه با عرض

طرح مجموعه کوه سنگی

این مجموعه از یک سو قرار است نقش عمده‌ای در نظام فضاهای باز و سبز شهر ایفا کند و از سوی دیگر به عنوان عنصری از ساخت اصلی شهر، نقش برجسته فرهنگی و تفریحی خود را بازیابد. با این هدف و براساس قابلیت‌های منطقه، راهبردها و سیاست‌های طرح به شرح زیر تدوین شده است:

• آزادسازی کوه از ناهنجاریها، عملکردها و دخل و تصرفات و ارتقای نقش نشانه‌ای و طبیعی آن

• افزایش کیفیت فضاهای یادمانی - پذیرایی - طبیعی موجود برای پاسخگویی به نیازهای گذران اوقات فراغت مردم شهر در طول سال و بازدیدکنندگان از مشهد در فصل تابستان

• تلفیق نظام یافته و پویای بدنه‌های

مکت طرح پیشنهادی.

کوه سنگی (حدود ۶ کیلومتر) با بافت‌های متفاوت شهری پیرامون و خیابانها و کاربریهای گوناگون مجاور

• استقرار مجموعه‌های فرهنگی، ورزشی، تفریحی و تقویت آنها

• حذف عناصر ناسازگار موجود یا کاهش آثار منفی آنها (نظیر فضا سازی برای تقلیل منظر ناهنجار پست ها و دکل های برق فشار قوی)

• برجسته کردن ارزشهای عنصر طبیعی موجود (کوه) و تسهیل و تقویت ارتباط مردم با آن (حتی سالخوردگان و معلولان)

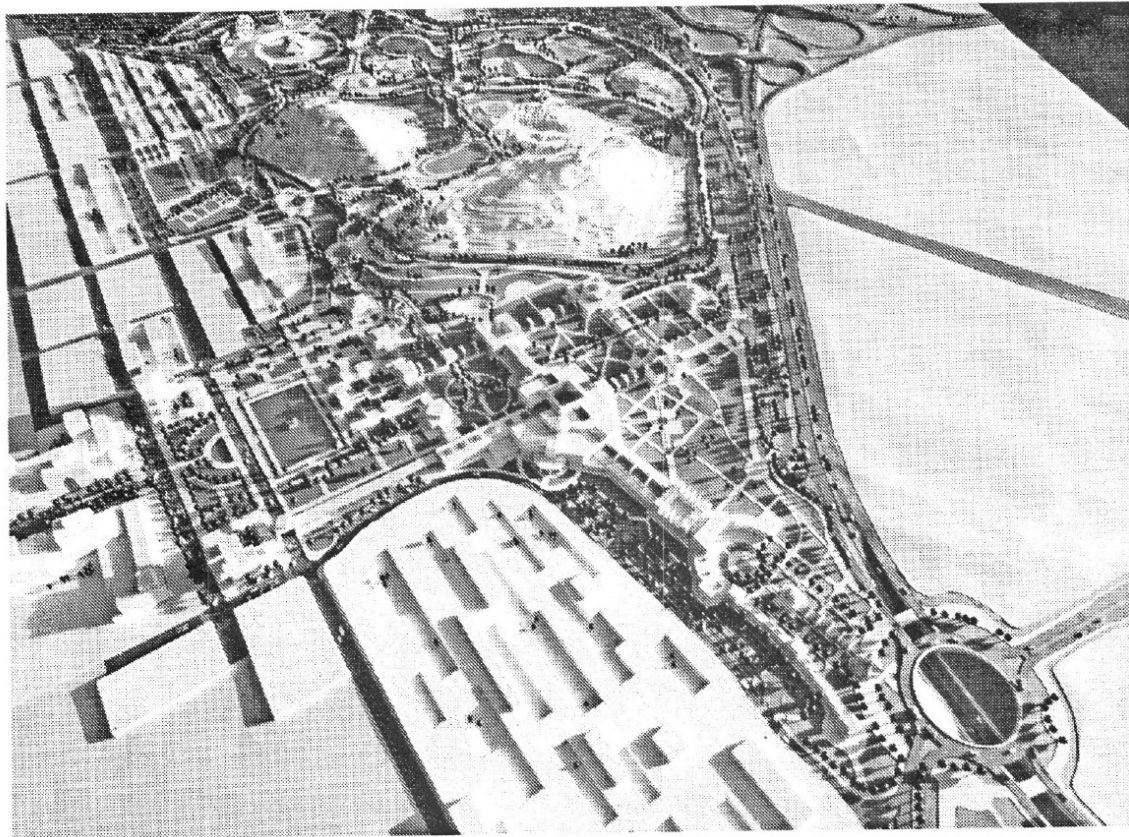
• کاهش نقش حرکت سواره در ارتباطات پیرامون مجموعه

• افزایش نقش حرکت پیاده و دوچرخه در مجموعه کوه سنگی و گسترش و نفوذ این نقش به درون شهر

در طرح نهایی، کوه سنگی به شکل هفت باغ

پیوسته به هم طراحی شده است که اطراف دوکوه سنگی مستقر شده اند. حرکت مردم در این باغها به صورت پیاده، دوچرخه، درشکه، قطار و تله کابین امکان پذیر می شود. در همه باغها، عناصر اصلی باغ ایرانی - سبزه، گل، آب روان و درخت - به اشکال گوناگون و متناسب با عملکردهای هر باغ مورد استفاده قرار گرفته است. مشخصات کلی طرح هریک از باغها به شرح زیر است:

طرح باغ اول (باغ پذیرایی) شامل بازپیرایی استخر موجود و توسعه منطقه پذیرایی در فضایی مشابه با کورت باغهای ایرانی با آب و آبشار جویبار، بازپیرایی تالار موجود و ایجاد ساختمان برای جشنها و پذیرایی های مردم همچنین اجتماعات مربوط به شهرداری مشهد. طرح باغ دوم (باغ فرهنگی) شامل موزه خراسان، نمایشگاه دایمی گل و گیاه،

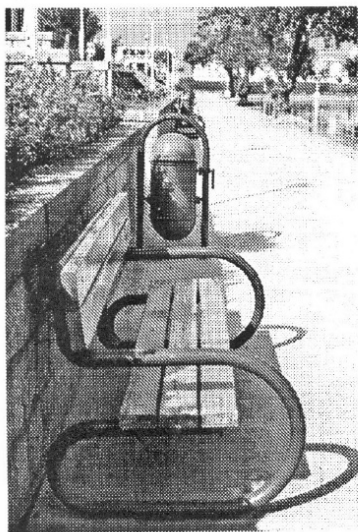

ترکیب کوه و استخر و فضای گردش و پذیرایی.

کوه سنگی، استقرار نشانه‌ها، نقش و نگارها و تندیسهایی در گوشه و کنار و بر فراز مجموعه پیش‌بینی شده است. ایده‌های طراحی در مقیاس خرد نیز از خصوصیات طبیعت منطقه (قوسها، شیبها و فراز و فرودهای کوه)، و هندسه عناصر موجود (تقارن در محورهای ساختمان و خیابان و عدم تقارن در عناصر طبیعی) برگرفته شده است.

طرح هماهنگ نیمکت، سطل زباله و چراغ.

خانه دوستی ملل، کتابخانه، مجموعه کودکان و آینده و . . .

طرح باغ سوم (باغ سنگی) شامل مسیرهای مشجر همراه با جویبارها، آبشارها، برکه‌ها، سایبانها، تراسهای مشرف به شهر مشهد، عناصر پذیرایی و دو نشانه مشخص قابل رویت از سطح شهر بر فراز دوکوه.

طرح باغ چهارم (باغ طبیعی) شامل دریاچه آرام و دریاچه فواره‌ها و نور و موسیقی، مسیرهای حرکتی در طبیعت، محلهای بازی کودکان در طبیعت، عناصر پذیرایی طبیعی و موزه تاریخ طبیعی و مسیرهای سنگ‌نوردی.

طرح باغ پنجم (باغ آرامگاه) شامل بازپیرایی مقبره موجود و توسعه باغ با روحیه باغهای ایرانی تا کنار بلوار اصلی موجود.

باغ ششم (باغ ورزشی) شامل بازسازی مجموعه ورزشی موجود و توسعه آن تا حد یک مجتمع ورزشی مجهز و تأمین ارتباط آن با محوطه‌های مناسب برای ورزشهای رزمی و باستانی بر روی کوه.

باغ هفتم (باغ تفریحی) شامل مجموعه تابستانی و زمستانی شهر بازی و تله‌کابین

طراحی جزئیات

در این مقیاس، تمامی عناصر خرد مجموعه شامل ساختمانهای کوچک، دروازه‌ها، نشانه‌ها، آبنماها و اثاثه محوطه (محلهای نشستن، چراغها، تابلوهای درها و دیوارهای سنگی نقش برجسته، مصالح به کار گرفته شده) طراحی شده است. همچنین، به منظور انعکاس روحیه و هنر ایرانی و ارتقای ارزشهای بصری

ورودی پذیرایی، تلاش برای انتقال روحیه باغ به بافت شهری مجاور.

